

**МИНИСТЕРСТВО ЗА ЕКОНОМИЈА
НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**

**АГЕНЦИЈА
ЗА ПОДДРШКА НА ПРЕТПРИЕМНИШТВОТО
НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**

ИЗВЕШТАЈ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА

ПРОГРАМАТА

**ЗА ПОДДРШКА НА ПРЕТПРИЕМНИШТВОТО, КОНКУРЕНТНОСТА И
ИНОВАТИВНОСТА НА
МАЛИТЕ И СРЕДНИ ПРЕТПРИЈАТИЈА
ВО 2013 ГОДИНА
И ДОНАТОРСКИ ПРОЕКТИ**

**За 2013 година
(јануари – декември 2013)**

Скопје, јануари 2014

ИДЕНТИФИКАЦИСКА КАРТА

Назив:	Агенција за поддршка на претприемништвото на Република Македонија - АППРМ
Адреса:	ул."Никола Вапцаров" бр 7, Скопје
Основач:	Влада на Република Македонија
Ресорно министерство:	Министерство за економија
Директор:	Мустафа Мандал
Управен одбор:	Ванчо Гроздановски – претседател Александар Ивчевски – член Елена Патровска - член Гоце Цветковски - член Имерали Бафтијари - член
Партнери на АППРМ:	Министерство за економија Министерство за труд и социјална политика Министерство за образование и наука Министерство за финансии Стопанска комора на Република Македонија Сојуз на стопански комори Стопанска комора на северо-западна Македонија Државниот завод за статистика Централен Регистар на Република Македонија Агенција за вработување на Република Македонија Национален совет за претприемништво и конкурентност Регионални фондации за развој на МСП во Скопје, Куманово, Велес, Струмица и Битола ЕСА Агенции во Тетово, Гостивар и Охрид Инкубатори за поддршка на малото стопанство Други претприемачки центри (Евро центар Свети Николе, Ромскиот Деловен Информативен Центар од Скопје, ПРЕДА, Занаетчиска комора на Македонија, Стопанска Комора на Македонија) Проект - VIBE SPARK - Холандија SINTEF – Норвешка JICA - Јапонија Конзорциум - Европски информативен и иновативен центар Македонија - Европска Комисија (EIIСМ)

Кратенки

АППРМ	Агенција за поддршка на претприемништвото на Р. М.
МЕ	Министерство за економија
МТСП	Министерство за труд и социјална политика
УНДП	Програма за развој на Обединетите Нации
ОДП	Организации за Деловна Поддршка
ЕЕН	Европска мрежа на претпријатија
МИС	Менаџмент информативен систем
ПСВ	Помош за самовработување
ИПА	Претпристапни фондови
АВРМ	Агенција за вработување на Република Македонија
ЈИСА	Јапонска агенција за меѓународна соработка
МИР	Фондација за менаџмент и индустриско производство
SINTEF	Истражувачка организација од Норвешка
ВСС	Ваучерски систем на советување
РЦ	Регионален центар
ЕСА	Агенција за помош на претпријатијата
ТАСМЕ	Проект за техничка помош за развој на МСП
МСП	Мали и средни претпријатија
НАССР	Систем за производство на безбедна храна
ГТЗ	Германско друштво за техничка соработка
ПРЕДА	Регионална развојна агенција на Пелагонија ПРЕДА
БП	Бизнис план
ХРДФ	Фонд за развој на човечки ресурси
МАСИТ	Македонска асоцијација за информатичка технологија
СЕП	Секретаријат за европски прашања
МБПР	Македонска Банка за поддршка на Развојот
МРФП	Македонска Развојна Фондација за Претприемништво
YES	
Inkubator	Инкубатор за млади претприемачи
СКСЗМ	Стопанска комора на северо западна Македонија
АСИПИ	Агенција за странски инвестиции и промоција на извозот
ССКМ	Сојуз на Стопански комори на Македонија
ЕБА	Европска бизнис асоцијација
ЦЕЕД	Центар за развој на претприемачи и менаџери
БСЦ	Центар за развој на бизниси
АМПТ	Активни мерки на пазарот на трудот
ОПВ	Оперативен план за вработување
РП	Рамковна програма
ЦИРКО	Центар за истражување, развој и континуирано образование

МИСИЈА

Развој на претприемништвото и малото стопанство во Република Македонија преку реализација на приоритетни проекти кои ги отсликуваат:

- Вистинските подрачја на интервенција согласно искажаните реални потреби на малото стопанство, и
- Владината Програма за развој на претприемништвото, конкурентноста и иновативноста на малите и средни претпријатија.

ПРОГРАМСКИ АКТИВНОСТИ

- Деловно поврзување во земјата и странство,
- Прибирање, обработка и доставување на информации релевантни за МСП секторот,
- Воспоставување и одржување на база на податоци и електронска поврзаност помеѓу регионалните центри за поддршка на претприемништвото,
- Реализација на програми од областа на едукацијата, тренингот, обуките и консултантски услуги за МСП секторот,
- Организирање трибини, конференции и бизнис форуми,
- Спроведување програми за соработка со земјите од регионот и пошироко,
- Спроведување останати домашни развојни проекти,
- Финансиска поддршка на МСП преку субвенционирано советување (ваучери),
- Кофинансирање развојни проекти во соработка со домашни и странски инвеститори и донатори.

С О Д Р Ж И Н А

1. Активности и проекти според програма на АППРМ (подпрограма 40)	6
1.2 Инфо пулт проект во соработка со регионалните центри	12
1.3 Претприемачко образование	14
1.4 Организирање натпревар за бизнис план	14
1.5 Европска недела на МСП	16
1.6 Подготовка на методологија и спроведување на анкета за потребите од обуки кај жените претприемачи	17
1.7 Организирање на обуки за женско претприемништво	19
1.8 Доживотно учење - претприемништво	19
1.9 Организирање на обуки за локални консултанти	20
1.10 Организирање на обуки за малите и средните претпријатија	22
Организирање на локални семинари за иновации и претприемништво	23
Промотивни активности (саеми, деловни партнерства)	24
1.11 Организирање на обука за наставници/професори кои го предаваат предметот претприемништво и бизнис	24
Обука за регионални центри	24
1.12 Организирање на обука за студенти за подготовка на апликации за конкурирање за работа	24
1.13 Организирање на обука за подготовка на проектни апликации	25
1.14 Кофинасирање на донаторски проекти	26
2. Активности на АППРМ кои не се опфатени со Програмата 2013	26
2.1 Активни политики за вработување за 2013 година	26
2.1.1 Програма за самовработување со грант	26
2.1.2 Поддршка за самовработување со кредитирање	32
2.2. TEMPUS-DOCSMES	32
2.3. Проект “New mentor”	33
2.4. Механизам за забрзување на иновации во Југоисточна Европа (ФИННО)	34
2.5 VIBE (Venture Initiative in the Balkan Europe)	35
2.6. Семинари, обуки, тренинзи	35
2.7 Друго	37
3. Финансиски извештај	37

ВОВЕД

Во согласност со член 19 од Законот за основање на Агенција за поддршка на претприемништво на Република Македонија (Сл.весник бр. 60/03, 161/09), Агенцијата е должна за своето работење и користење на средства да поднесува извештаи до Владата на Република Македонија до 31 јануари за претходната година.

Во извештајот кој го опфаќа периодот јануари - декември 2013 година, Агенцијата за поддршка на претприемништвото, врз основа на оперативниот и финансовиот план за 2013 година, ги реализираше во континуитет предвидените оперативни активности за овој период кои произлегуваат од Програма за поддршка на претприемништвото, конкурентноста и иновативноста на малите и средните претпријатија во 2013 година, односно активностите и проектите кои се реализираат преку АППРМ (подпрограма 40).

Врз основа на член 36, став 3 од Законот за Владата на Република Македонија (Службен весник на Република Македонија бр. 59/00, 12/03, 55/05, 37/06, 115/07, 19/08 и 82/08) Владата на Република Македонија, на седница одржана 3 јануари, 2013 година ја донесе Програмата за поддршка на претприемништвото, конкурентноста и иновативноста на малите и средните претпријатија во 2013 година, (објавена во Службен весник на РМ бр. 4 од 09.01.2013 година). Програмата за 2013 година беше изменета и дополнета, со тоа што точките под реден бр. 11, 12 и 14 беа избришани и средствата во висина од вкупно 570.000,00 денари беа пренасочени во точка 17 (по ново точка 14), односно во кофинансирање на донаторски проекти. Со тоа изменетата програма содржи вкупно 14 програмски активности и финансискиот извештај е презентираан согласно новите точки.

1. Активности и проекти според програма на АППРМ (подпрограма 40)

1.1 Ваучерски систем на советување

Програмата за ваучерско (субвенционирано) советување нуди поддршка на потенцијалните претприемачи и на постојни претпријатија кои сакаат да реализираат некоја бизнис идеја. Ваучерскиот систем на советување го подржува обезбедувањето услуги на советување и развој на деловна активност во форма на плативи ваучери. Ваучерите им дозволуваат на корисниците да изберат овластени советници според мониторингот и методологијата одобрена од АППРМ.

Помошта за самовработување се обезбедува бесплатно на невработените, додека поддршката за МСП е во вид на соодветен грант, односно 50% учество на клиентот и 50% субвенција. Во извештајниот период беа реализирани следниве активности:

- Извештај за реализацијата на оваа програмска активност во 2012 година,
- Измени и дополнување на web за консултанти,
- Избор на организации за деловна поддршка кои во месец март, врз основа на договори, беа вклучени за реализација на програмската активност

„Ваучерскиот систем на советување”, во 2013 година при што се реализираше:

- подготовка и објавување на јавен повик во јавните гласила,
- подготовка на придружна документација кон јавниот повик,
- подготовка на методологија за оценување на апликациите кон јавниот повик,
- оценка и предлог на Комисијата за избор доставен до директорот на АППРМ за избор на 7 ОДП, од вкупно 8 пријавени на Јавниот повик,
- припрема и потпишување на договори со 7 избрани ОДП,
- почеток на имплементација на Програмата од март 2013 година.

Резултати во ВСС за овој извештаен период се следни:

- Вкупно издадени - 51 ваучер за 37 клиенти во вкупен износ од 695.400,00 денари,
- За потенцијални претприемачи издадени се 30 ваучери за 17 клиента на износ од 254.100,00 денари.
- За постојни претпријатија издадени се 21 ваучер за 20 клиенти во вкупен износ од 441.300,00 денари.

За административна надокнада на ОДП кои ја и имплементираат ваучерската програма на регионално ниво планирани се околу 21% од вкупниот износ на субвенцијата или 146.100,00 денари. Надокнадата на ОДП е регулирана со посебни нормативи кои се дел од Прирачникот на процедури и Договорите за реализација на програмата кои се склучуваат со секоја ОДП поединечно.

Резултатите во извештајниот период во однос на вклучени клиенти и издадени ваучери се добри со оглед дека во поголем дел од овој извештаен период сите изведувачи на програмата за Ваучерско советување беа ангажирани во реализација на Програмата на Владата на РМ за Самовработување, при што исто така се издаваа ваучери за невработени лица¹. Резултати за овој период се како следи:

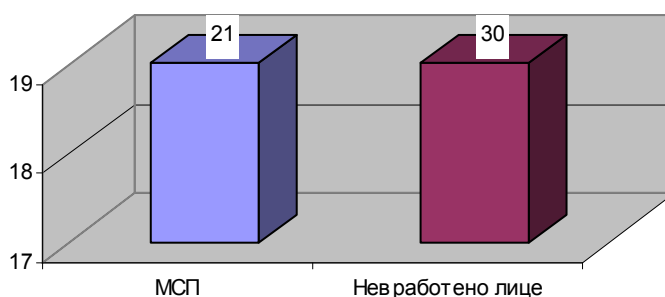
ОДП	КЛИЕНТИ			ВАУЧЕРИ		
	Потенцијални претприемачи	МСП	Вкупно клиенти	Потенцијални претприемачи	МСП	Вкупно ваучери
ЕСА Тетово	0	4	0	0	4	4
РЦ Куманово	0	8	0	0	8	8
РЦ Скопје	10	2	10	17	3	20
РЦ Битола	0	3	0	0	3	3
ЕСА Охрид	0	1	0	0	1	1
РЦ Велес	1	1	1	1	1	2
РЦ Струмица	6	1	6	12	1	13
	17	20	17	30	21	51

Статусот, односно состојбата со издедените ваучери за време на извештајниот период е дека сите ваучери (51) се завршени и исплатени во целост.

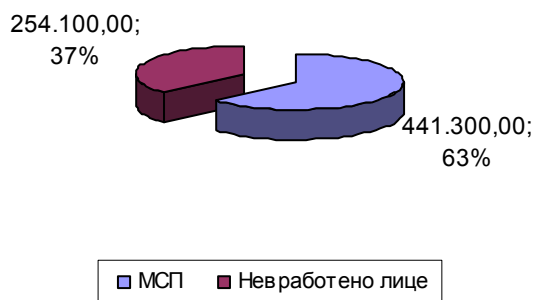
¹ Во програмата САМОВРАБОТУВАЊЕ, односно Промовирање на одржливи вработувања издадени се 750 ваучери за невработени лица

Вкупниот досегашен број на издадени, односно реализирани ваучери и односот според целните групи и вкупниот износ може да се од следните графикони:

Издадени ваучери според целни групи

Реализирани ваучери според износ во МКД по целни групи

Резултатите покажуваат дека за разлика од изминатите години учеството на невработените како целна група во Ваучерската програма бележи мало зголемување, од причина што преку Ваучерската програма се поддржаа првите четири најуспешни бизнис планови од мерката натпревар за бизнис план која ја реализираа Министерството за економија и Агенцијата за поддршка на претприемништвото. Во целост интересот на невработените лица за вклучување во ваучерската програма останува низок, од причина што лицата вклучени во Програмата на Владата на РМ за активни мерки и политики на вработување, покрај советодавниот дел кој го опфаќа Ваучерската програма, може да добијат и грант средства во висина од 185.000,00 денари. Ова директно влијае на намалениот интерес од клиентите за учество во Програмата за ваучерско советување при АППРМ, но бидејќи АППРМ преку Ваучерската програма е интегрален дел од Програмата на Владата на РМ може да се заклучи дека ефектите се постигнати.

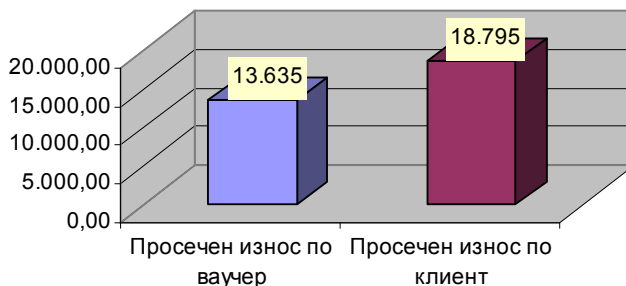
Кога ќе се земе во предвид вкупниот број на ваучери и вкупниот број на клиенти вклучени во Програмата на ВСС, се забележува дека за секој клиент невработено лице во просек се издаваат во просек 1,76 ваучери, а за постојните претпријатија 1 ваучер за еден клиент.

Имајќи го во предвид вкупниот износ за реализираните ваучери од 695.400,00 денари и вкупниот број на реализирани часови на советување од 1106 часа од кои

411 специјалистички и 695 генералистички доаѓање до просечна цена на советнички час од 620,00 денари што одговара на условите и пазарот на консултантски услуги во Република Македонија.

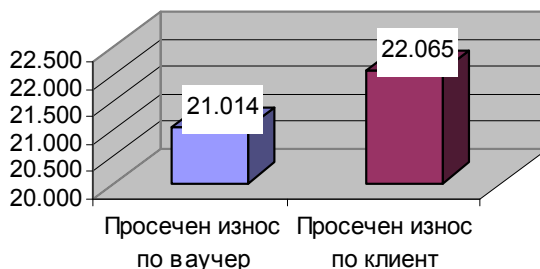
Просечниот износ сметан по ваучери и по клиенти може да се види од следниот графикон:

Просечен износ по ваучер и по клиент за двете целни групи во МКД

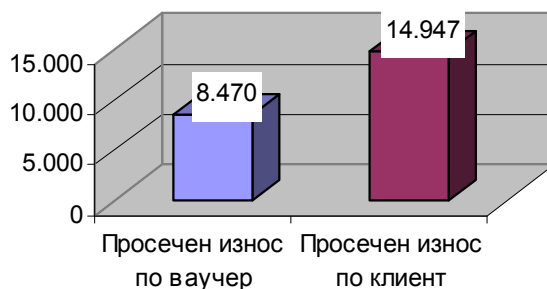

Состојбата одделно за секоја целна група, односно МСП и потенцијални претприемачи (невработени лица) е следна:

Просечен износ по МСП

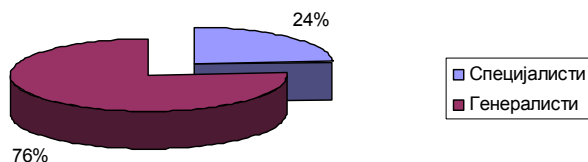
Просечен износ по потенцијален претприемач

Може да се забележи дека со оглед на посложениот процес на советување кај малите и средните претпријатија износот на субвенцијата е за два ипол пати поголем од износот кај невработените лица и изнесува околу 350 ЕВРА, што заедно со учеството на МСП советодавната интервенцијата изнесува во просек 700 ЕВРА.

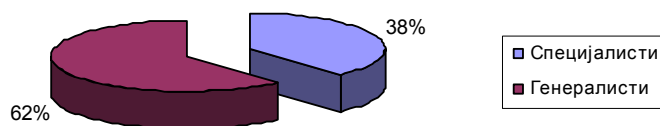
Во однос на користењето на советодавните услуги (специјалистички или генералистички) од страна на клиентите состојбата е следна:

Реализирани ваучери според вид на советници

Ако се набљудуваат ваучерите според ангажираните средства од страна на советниците состојбата е следна:

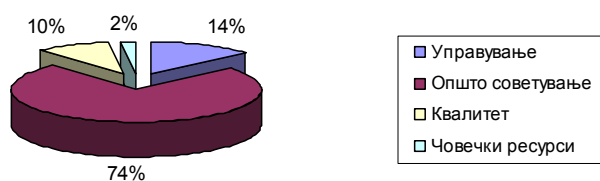
Ангажирани средства за ваучери според вид на советување

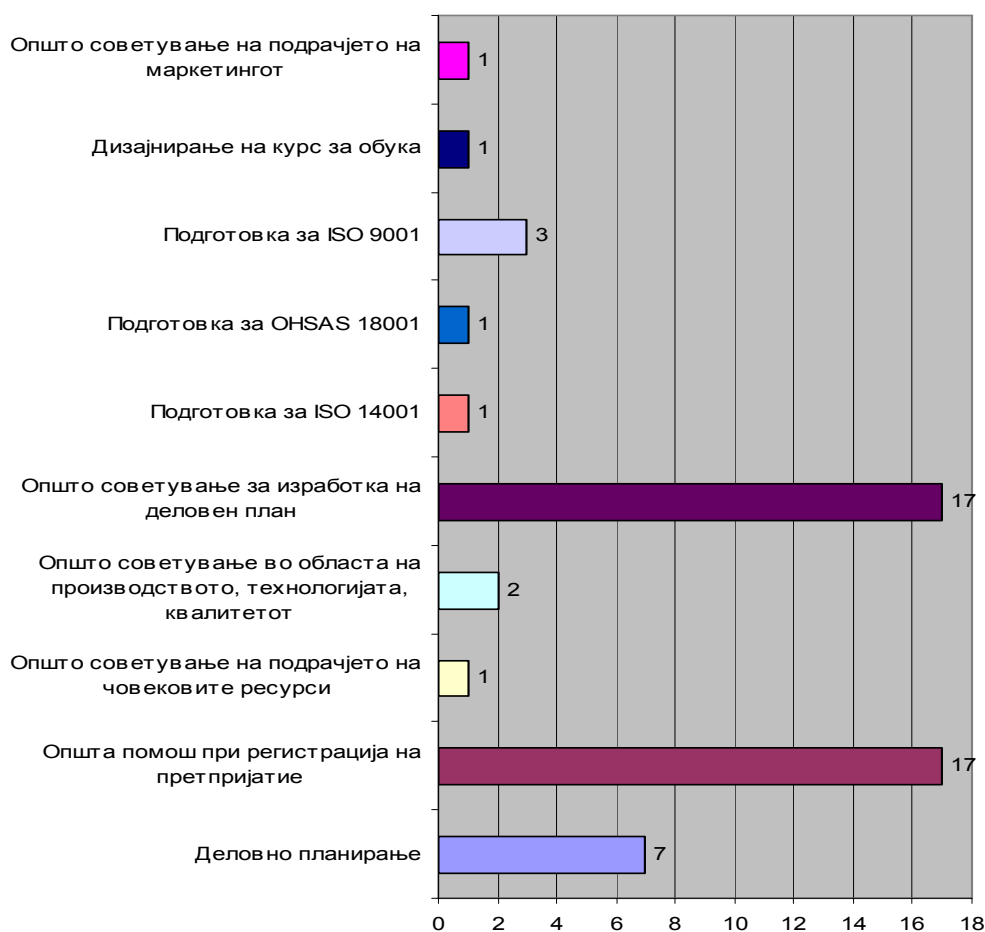
Од горенаведените графикони забелелжливо е дека и покрај тоа што бројот на реализирани советувања по основ на издадени ваучери е односот е 76% наспроти 24% во корист на генералистите, а во случај кога се набљудуваат средствата кои се ангажирани за советниците односот се намалува и е со мала предност за советниците-генералисти. Ова се должи на фактот специјалистичките услуги се по обемени, а со тоа и бараат ангажирање на поголеми финансиски средства за разлика од услугите од страна на советници-генералисти.

Во следните графикони дадени се видот на побараните и добиени советодавни услуги според подрачја на советување и вид на советување:

Подрачје на советување

Вкупно советувања во ваучерската програма

Како што може да се забележи советодавната услуга за изработка на деловен план останува една од најбараните услуги и истата е користена од страна на МСП и потенцијалните претприемачи, односно невработените лица кои се одлучиле да отпочнат соопствен бизнис. Истите по изработката на деловниот план користат услуга за регистрација на претпријатието.

Другите услуги се недоволно застапени, што наложува да се вложат уште поголеми напори во промоција на програмата во целост, што подразбира и многу повеќе средства од досегашните.

Треба да се напомене дека со оглед на скромната сума за субвенција која се одобрува за Програмата на ВСС, квалитетот на реализираните проекти е на високо ниво што се потврдува со искажаната задоволност на клиентите од работата на консултантите.

Во овој извештаен период, од вкупните одобрени средства за оваа програмска активност во износ од 1.000.000,00 ден. реализирани се 996.586,00 ден. од кои платени се субвенции во висина од 812.720,00 ден.², административна надокнада за изведувачите во висина од 146.100,00 денари и промотивни активности во висина од 37.766,00 денари, а не реализирани активности во висина од 3.414,00 денари.

² Од овој износ 695.400,00 денари се субвенции за 2013, а 117.320,00 денари за 2012 година.

1.2 Инфо пулт проект во соработка со регионалните центри

Целта на проектот „ИНФО ПУЛТ“ е поврзување на институциите на системот како носители на економската политика и стратегија со малите и средни претприемништва, односно како носители на економскиот развој.

Претприемачите и потенцијалните основачи на нов бизнис од страна на Организациите за деловна поддршка можат да добијат најразлични информативни услуги и конкретни информации за малото стопанство како:

- Информирање за можните форми и институции за обука на претприемачи;
- Информации од областа на деловната помош и финансирање,
- Информации за потенцијалната консултантска помош за решавањето на конкретните проблеми во работењето;
- Информации за можностите за инвестирање во регионот, извозните можности, бизнис контакти и други информации и совети;
- Информации за можностите за учество и аплицирање во домашни, странски и меѓугранични проекти;
- Информации, обуки и совети за лицата опфатени со Програмата на Владата на РМ за поддршка на самовработувањето во текот на првата година од работењето на фирмата;
- Информации за извори на финансирање;
- Информации за саеми, трговски мисии и бизнис форуми во земјата и странство;
- Други деловни информации и интернет истражувања.

Во текот на извештајниот период беше реализиран избор на организации за деловна поддршка кои започнаа со реализација на програмската активност „ИНФО ПУЛТ“ за 2013 година, при што се реализираше:

- подготовка и објавување на јавен повик во јавните гласила,
- подготовка на придружна документација кон јавниот повик,
- подготовка на методологија за оценување на апликациите кон јавниот повик,
- оценка и предлог на Комисијата за избор доставен до директорот на АППРМ за избор на 8 ОДП,
- припрема и потпишувањена договори со 11 избрани ОДП,
- почеток на имплементација на Програмата од 10.03.2013 година.

Р.бр.	Центар	Град	Број на клиенти
1	Стопанска Комора на Македонија	Скопје	64
2	ЕСА Охрид	Охрид	64
3	ЕСА Тетово	Тетово	64
4	Р.Ц. Битола	Битола	64

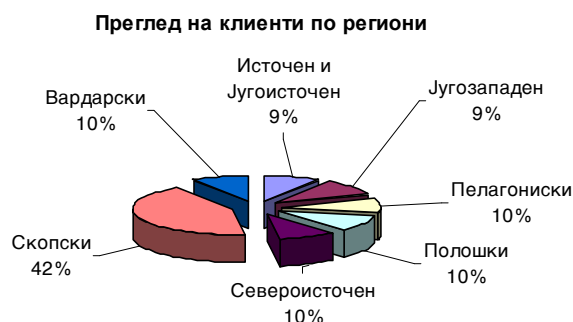
5	Р.Ц. Куманово	Куманово	64
6	Р.Ц. Скопје	Скопје	64
7	Р.Ц. Струмица	Струмица	64
8	Р.Ц. Велес	Велес	64
9	Занаетчиска комора	Скопје	64
10	РДИЦ	Скопје	48
11	МИР	Скопје	45
	ВКУПНО:		669

Како што може да се забележи заклучно со октомври 2013 година вкупно биле вклучени 669 клиенти во 11 Инфо центри. Бројот на информативно советодавни услуги дадени на клиентите се движи според планираното. Најголем број на клиенти се обратиле за некаков вид информација во регионот на град Скопје од причина што на територијата на град Скопје делуваат 5 организации што даваат ваков вид на услуги, додека останатите региони се подеднакво застапени.

Во делот на побараните информации од клиентите состојбата е следна:

Вид на побарана информација	
БЦД профили	35
Бизнис поврзување	88
Друго	65
Форми и институции за обука	27
Интернет истражување	17
Извори на финансирање	93
Можности за инвестирање во регионот	8
Препорака за кредит	26
Промоција на претприемништвото	69
Саеми, трговски мисии и форуми	67
Технички стандарди совети	42
Тековни проекти	31
Ваучерско советување	44
Вкупно	612

Регионално гледано состојбата со клиентите во Инфо Пулт проектот во текот на 2013 година може да се види од следниот графички приказ:

Во овој извештаен период, од вкупните одобрени средства за оваа програмска активност во износ од 300.000,00 исплатени се средства во висина од 296.325,00.

1.3 Претприемачко образование

Во периодот од 15.04.2013 година до 15.05.2013 година, Националниот центар за развој на иновации и претприемачко учење организираше 5 работилници за промоција на претприемништвото. Во рамките на овие работилници се организираше и обука за подготвување на бизнис план. Целна група беа млади луѓе и студенти, но и сите тие кои сакаа да дознаат повеќе за бенефити кои секој човек може да ги добие доколку стане претприемач. Обуките се организираат во соработка со три државни Универзитети - Св. Кирил и Методиј од Скопје (2 работилници – една на Машинскиот факултет и една на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство), Св. Климент Охридски од Битола (2 работилници – една на Технолошко –технички факултет и една на факултетот за администрација и менаџмент на информациски системи)и една на Филозофскиот факултет при Државниот универзитет од Тетово.

Иако обуките беа наменети за студенти од техничките факултети на истите присустваа и студенти од други факултети при самиот Универзитет, како и други присутникои беа заентиресирани за обуките. На обуките предавачи беа Проф. Д-р. Радмил Поленаковиќ, Проф. Д-р Делчо Јовановски и м-р Трајче Велковски, како и голем број на гости и претставници од приватниот сектор и од институциите кои се занимаваат со ова проблематика во Република Македонија.

Насловот на оваа група на обуки беше Вработување наспроти Самовработување.

1.4 Организирање натпревар за бизнис план

Поттикнувањето на претприемништвото и малите и средните претпријатија, во принцип, резултира во подобрувањето на економијата како целина, влијание врз намалувањето на невработеноста и претставува важен креатор на општествениот производ. Заради тоа, Владата на Република Македонија, во континуитет работи во насока на поддршка на креирањето на нови и проширување на постојните мерки кои придонесуваат за започнување на бизнис и за зголемување на бројот на нови и иновативни претпријатија.

Една од тие мерки е и Проектот - Организирање на натпревар за започнување на бизнис, во чија реализација беа вклучени Министерството за економија, Кабинетот на заменикот на претседателот на Владата на Република Македонија задолжен за економски прашања и за координација со економските ресори, Министерството за образование и наука, Универзитетот „Свети Кирил и Методиј“, Државниот Универзитет во Тетово, Агенцијата за поддршка на претприемништвото на Република Македонија, Бирото за развој на образованието и Бизнис старт-ап центарот при Машинскиот факултет.

Овој проект имаше за цел поттикнување на претприемничкиот дух и овозможување на студентите и младите претприемачи да се здобијат со поголеми знаења за тоа што значи да се биде претприемач и како крајна цел да се започне сопствен бизнис.

Активностите на проектот беа дефинирани во временска рамка. Право на учество имаа студенти и млади претприемачи на возраст до 30 години. Во таа смисла, беше објавен јавен повик на кои аплицираа сите заинтересирани студенти и млади претприемачи. Посебна Комисија номинирана од Владата на РМ изврши евалуација на доставените бизнис идеи и направи избор на 30 –тина најдобри.

Студентите и младите претприемачи чии идеи беа избрани поминаа низ обука составена од 13 модули со цел да бидат адекватно оспособени за преточување на нивните идеи во бизнис план.

Агенцијата за поддршка на претприемништвото на Република Македонија реализираше обуки за подготовка на бизнис план согласно Акцискиот план и средствата во износ од 200.000 денари во рамките на сопствениот буџет за 2013 година.

Во таа смисла, Агенцијата за поддршка на претприемништвото на РМ во соработка со Универзитет Св. Кирил и Методиј - Машински Факултет од Скопје, организираа обуки за учесниците во натпреварот за најдобар бизнис план во периодот од 03 до 08.04.2013 година. Отворањето на обуките беше направено со поздравен говор на Директорот на Агенцијата за поддршка на претприемништвото на РМ Г-дин Мустафа Мандал како и Деканот на машинскиот факултет, Проф. Д-р Атанас Кочов. На отворањето на обуките имаше и претставници од секторот за претприемништво и конкурентност при Министерството за финансии и претставници од секторот за високо образование при Министерството за образование и наука.

На обуките присуствуваа 28 млади лица кои се пријавија за учество на натпреварот. Темите кои беа обработени беа структурирани во 13 модули, а учесниците беа поделени во 2 групи.

Подготвените модули имаа за цел да им помогнат на кандидатите во започнувањето-водењето на својот бизнис со следниве наслови: Наоѓање на бизнис идеја; Од идеја до бизнис – интеграција; Подготовка на бизнис план; Развој на производ – услуга; Маркетинг анализа и продажба; Интернационални пазари; Стратегија - организација и планирање на ресурсите; Правни прашања; Бизнис и менаџмент вештини; Финансирање и финансиско планирање; Сметководствени прашања; Франшиза; Управување со времето и Практична обука - симулација на вистинска фирма

По завршувањето на обуките учесниците се оспособија да ја разберат потребата од бизнис план, да ја разберат структурата на бизнис планот за својата бизнис идеја и да можат да ги идентификуваат и критички оценат важните аспекти за нивниот бизнис. Покрај ова, Агенцијата за поддршка на претприемништвото на Република Македонија во рамки на сопствениот буџет за 2013 година, реализираше 4 ваучери во вкупен износ од 30.000 денари за победниците од натпреварот за започнување бизнис.

Право на аплицирање со изработен бизнис план имаа сите кои сакаа да учествуваат на натпреварот, без разлика дали учествувале на обуките.

После преточувањето на идеите во конкретни бизнис планови студентите и младите претприемачи беа повикани да конкурираат со нивните бизнис планови кои беа предмет на евалуација од страна на комисијата за евалуација. Критериуми за селекција на бизнис идеи беа следните :

- Иновативни 40%
- Профитабилни 30%
- Изводливост 30%

Целиот проектен циклус заврши со избор на три, односно четири најдобри бизнис плана кои беа презентирани на свечена церемонија во рамките на која ќе им беа доделени плакети, ваучери и парични награди со кои се обезбеди техничка и финансиска помош за основање на компанија.

Искуството покажа дека настаните од овој вид несомнено генерираат многу проектни предлози кои имаат потенцијал за развивање во бизниси. Сите млади луѓе кои земаа учество, без разлика на успехот кој го постигнаа, веќе имаат многу предности во однос на нивните соработници, колеги, соученици.

1.5 Европска недела на МСП

Европскиот ден на претприемачот е главен настан за претприемништвото кој се одржува во земјата на кој се собираат претприемачите и сите заинтересирани институции, односно организации кои работат во насока на развојот на претприемништвото, размена на знаењата, воспоставување контакти, препознавање и поттикнување на претприемачкиот дух.

Главната цел на настанот претставува промовирање на претприемништвото на локално и меѓународно ниво, како и придонес во поттикнување на претприемништвото во Европа.

На овој многу значаен настан за претприемништвото во целост, Агенцијата за поддршка на претприемништвото на Република Македонија и оваа година активно се вклучи во организацијата, логистиката, водење и учество во панел сесијата со наслов:

АППРМ во рамките на настанот **„Европски ден на претприемачот & Европска недела на мали и средни претпријатија“** со тема **„SMARTpreneurship за развој и напредок“**, на 01.11.2013 година во МВЦ, Скопски саем во Скопје, организираше сесија на тема: **„Енергетската ефикасност – клуч за конкурентска предност на малите и средните претпријатија“**.

Овој сесија, како форма на трансфер на занење и размена на искуства во одредено подрачје на интерес, претставува една од услугите кои АППРМ ќе ги овозможува во 2014 година.

Европскиот ден на претприемачот, односно Европската недела на МСП претставува главен настан за претприемаштвото и малите и средните претпријатија. Во рамките на овој настан во повеќе градови во Република Македонија се организираат конференции, работилници, дебати и сл. каде се собираат претприемачи, институции, мали и средни претпријатија и презентираат и

разменуваат искуства и знаења, односно воспоставуваат контакти во насока на препознавање и поттикнување на претприемачкиот дух.

Главната идеја на овој настан е промовирање и придонес во поттикнувањето на претприемаштвото во Европа, локално и меѓународно.

На учесниците на семинарот им беа претставени презентации на следните теми:

1. “Единство на енергетската ефикасност-конкурентноста-претприемништвото“, Проф.д-р Константин Димитров, Центар за енергетска ефикасност на Македонија – МАЦЕФ, претседател, национален експерт,
2. „Економски и еколошки причини за користење на природниот гас како енергетски ефикасно гориво за малите и средни претпријатија“, Проф.д-р Миле Димитровски, Машински факултет – Скопје,
3. „Можности за поддршка на проекти за енергетска ефикасност од страна на програмата за мали бизниси на Европската Банка за Обнова и Развој (ЕБОР), Маја Антеска, EBRD Business Advisory Services (BAS) Macedonia,
4. „Стимулирање процеси на енергетска ефикасност кај МСП: Ваучерски систем на субвенцинирано советување во Република Македонија“, Д-р Љубиша Николовски, АППРМ

За сесијата изразија интерес и присуство преку 30-тина претпријатија, институции и консултанти.

АППРМ останува да реализира разни форми на контакти со македонските компании во смисла да идентификува нивни потреби од семинари и трансфер на занење, односно можности за.

1.6 Подготовка на методологија и спроведување на анкета за потребите од обуки кај жените претприемачи

При подготовка на оваа анализа беше користена меѓународна методологија и искуства од други кога станува збор за анализа на потреба за обуки. Имено, во подготовката на методологијата беше земено во предвид и претходното искуство на Агенцијата за поддршка на претприемништвото во спроведување на анализа за потребите од обуки.

Врз база на подготвената методологија, беше изготвен прашалник кој беше дистрибуиран до 500 жени претприемачи, а оваа активност беше реализирана со стопанските комори во Македонија и неколку други организации кои помогнаа за успешно спроведување на анкетата.

Истражувањето спроведено на 200 македонски микро, мали и средни претпријатија кои се раководени од жени претприемачи, покажа какви се нивните перформанси, организација, нивните инвестиции во развојот на вработените, но и кои се нивните потреби од идни обуки.

Најголем број од испитаниците, три од четири, имаат завршено најмалку високо образование, па и во нивните компании само 1 од 20 вработени нема образование или има завршено само основно од вработените. Останатите речиси една половина

се со завршено средно образование и речиси една половина со завршено минимум високо образование.

Испитаниците ги посочија делумниот пристап до информации за грантови и заеми во Република Македонија. Како главен извор на информации се посочени медиумите и рекламните материјали на финансиските институции, додека пак, коморите, женските здруженија и разните списанија и информатори се многу помалку користени.

Од алтернативни финансиските инструменти, испитаниците очекувано изјавиле дека главно ги користат банкарските гаранции, но она што изненадува е дека и покрај слабиот развој на иницијативите за развој на бизнис ангел мрежи, дури 1 од 7 испитаници изјавиле дека ја користеле соработката со бизнис ангели како алтернативен извор на финансии.

Во однос на организацијата на обуките за вработени, компаниите најмалку применуваат интерни обуки, додека пак подеднакво се наклонети кон аутсорсирање на обуки и комбинирано спроведување. Главни причини за организација на обука се подготовка на нови вработени, подобрување на квалитетот, зголемување на имиџот на компанијата, како и за проширување на бизнисот.

Дури 7 од 10 испитаници изјавиле дека главно трошокот за обуките е на товар на претпријатието, само 1 од 10 дека се на трошок на вработените, речиси 1 од 5 дека се на трошок на странски организации и институции, а учеството на обуките покриени со државни средства е незначително.

Интересот на испитаниците за темите за обуки за сопствениците и менаџерите од една и останатите вработени од друга страна, како што беше очекувано, значително се разликуваат. Она што изненади не е разликата во темите, туку разликата во перцепираната важност на самите обуки. Испитаниците просечно покажаа значително поголема важност на темите на обуки за менаџментот, каде беа посочени следните теми: развојот на производи и услуги, маркетинг и продажба, менаџмент и стратешкото планирање и организирање. За вработените испитаниците ги посочија повторно развојот на производите и услугите и маркетинг и продажба, но и енергетската ефикасност, употреба на компјутерска технологија, менаџментот на квалитетот и менаџментот на човечките ресурси.

Програмите за обуки се избираат главно според очекуваните резултати од обуката и подобноста, односно квалитетот на тренерите, а на второ место се цената и информациите за обуките. Компаниите преферираат обуките да се организираат по завршувањето на работното време и за викенди.

Потребите за обуки кај менаџментот се главно фокусирани на организација и менаџмент, лидерство и мотивација, како и финансии, сметководство и контролирање, за разлика од нив, идните потреби од обуки за останатите вработени се главно фокусирани на услуги насочени кон купувачите, но и на вештини како презентациски вештини, информатички познавања и вештини, решавање на проблеми и конфликти и комуникација на мајчин јазик.

1.7 Организирање на обуки за женско претприемништво

Во текот на месец на август (23-ти) 2013 година се организираше финалната обука за менторираниите ново вработени жени вклучени во проектот New Mentor, во кој Агенцијата за поддршка на претприемништвото во соработка со другите партнери од Република Македонија го реализираше овој двогодишен проект. Обука се организираше на тема партнерство и поврзување се со цел ново вработените да се здобијат со дополнителни вештини за нивните идни активности. Овој настан вооедно се искористи и како финална манифестација за затворање на активностите на овој проект, кој траеше до крајот на месец август. Покрај ова, во рамките на оваа програмска активност се подготвија, преведоа и испечатија 400 брошури (200 на македонски и 200 на англиски јазик) за проектот New Mentor, во кои се содржат информации за текот на реализација на проектот како и даден е профил за менторите и менторираниите.

1.8 Доживотно учење - претприемништво

Во периодот 15-ти јуни – 15-ти јули 2013, тимот тренери на Здружение за едукација и проектирање СПЕЦ - Едукативнопроектен центар Скопје, кои беа ангажирани за подготовка и спроведување на мерките за промоција на доживотното учење, во периодот од 15.6. до 15.7.2013, реализираа серија од три еднодневни обуки на тема: „Концептите и значењето на доживотното учење – придонес за градење општество базирано на знаење“.

Целта на овие обуки беше информирање на учесниците – претставници на различни државни и нелвадини институции, организации и тела од различни сфери и ресори, за концептите, улогата и значењето на доживотното учење, како и за неговата улога за градење и јакнење на човечкиот капитал и неговата пресудна улога за воспоставување на општества кои учат и општества базирани на знаење.

Преку теоретски инпут и практични примери од добрата пракса од Европа и светот, на учесниците на овие обуки им беше даден детален увид во концептите на доживотното учење и оваа проблематика беше разгледувана од различни аспекти, се со цел колку што е можно попластично да се допре до суштината на доживотното учење кое и во нашата земја е неизоставен дел од опкружувањето во секојдневието и во општеството воопшто.

Тематски во овие обуки акцент беше ставен на образованието на возрасните како неопходна алатка на секоја економија за хармонизација на пазарот на труд и борба за намалување на невработеноста.

Обуките дадоа увид и информации во следниве области:

- Теоретски основи на поимот „доживотно учење“. Што е тоа доживотно учење?
- Улогата и значењето на доживотното учење за поединецот
- Придонесот на доживотното учење за заедницата и општествено – економскиот развој

- Европски документи и политики поврзани со доживотното учење
- Актуелни состојби: доживотното учење и образованието на возрасни во Република Македонија
- Законска регулатива и стратешки документи за образование на возрасни во Република Македонија
- Политики за развој на образованието на возрасни и доживотното учење во Македонија
- Примери од добрата пракса: Денови на доживотно учење како алатка за промоција на доживотното учење
- Деновите на доживотно учење во Македонија и нивното значење за подигање на јавната свест

Теоретскиот инпут од страна на предавачите беше збогатен со пленарна дискусија и дополнителни прашања од слушателите. Овие теми го разбудија интересот на учесниците на обуките за оваа тематика и им ја приближија суштината на доживотното учење. Компетенциите со кои учесниците се стекнаа преку посетената обука, ќе им помогнат во нивниот иден секојдневен и професионален живот да ги разбираат контекстите поврзани со доживотното учење и во своето делување да негуваат и шират култура на доживотно учење, како и да бидат мултипликатори и иницијатори на земање во предвид на потребата од континуирана едукација во професионалното работење и во организацијата во која работат.

Во евалуацијата која беше спроведена на крајот од секоја од обуките, учесниците позитивно се искажаа за резултатите од истите и пројавија интерес за посета и учество во идни активности од ваков карактер.

1.9 Организирање на обуки за локални консултанти

Обуката за локални консултанти се реализираше на повик на Агенцијата за поддршка на претприемништвото на РМ, во соработка со Сеавус едукативен и развоен центар на 10-11 декември 2013 година и истата имаше за цел јакнење на капацитетите на локалните консултанти преку зголемување на нивните знаења, компетенции и вештини, со што би се зголемила понудата на висококвалитетни консалтинг услуги и би се подобриле работењето и резултатите на македонските претпријатија.

Специфични целинаобуката:

- Подобрување на разбирањето за консултантската професија и бараните вештини за да се биде успешен;
- Зголемување на капацитетот и компетенциите на менаџмент консултантите;
- Подобрување на способностите за презентирање на консултантските вештини и компетенции;
- Проширување на разбирањето на ефективниот и ефикасен консалтинг процес;

- Зголемување на капацитетот за себе спознавање во насока на одредување на своите лични компетенции и карактерни црти;
- Зголемување на капацитетот за спознавање на профилот на клиентот и неговите потреби;
- Зголемување на компетенциите за лична промоција и пристап до клиенти;
- Презентирање на критериумите, постапката и документацијата за стекнување на сертификатот СМС (Certified Management Consultant).

Методологија:

За реализирање на горенаведените цели на обуката, се користеше **Consulting Competence Framework**- утврдена од **ICMCI** (International Council of Management Consulting Institutes) и **SDI** (Strength Deployment Inventory) Методологијата.

Селекција на учесници

Учесниците на обуката беа таргетираны од рамките на базата на контакти на локални консултанти доставена од страна на Агенцијата за поддршка на преприемништвото, како и јавно достапниот каталог на локални консултанти објавен на веб страната на АППРМ.

Со оглед на ограничениот број на места наспроти бројот на потенцијални, квалификувани консултанти, во повикот беше објавено дека селекцијата ќе се врши на принципот прв пријавен – првуслужен. Пообјавата, до предвидениот рок, заинтересираност за учество и можност да присуствуваат на обуката покажаа 20 тина консултанти и на сите им беше потврдено дека апликацијата им е прифатена и дека сепримени на обуката.

Содржинанаобуката

Во рамките на дводневната обука беа опфатени следните содржини:

1. Вовед и претставување на содржината на обуката; Претставување на учесниците на обуката
2. ICMCI, МКА-2000 и вовед во консултантскиот процес
3. Консултантски процес
4. Consulting Competency Framework
5. Презентирање на критериумите, постапката и документацијата за стекнување на сертификатот СМС (Certified Management Consultant)
6. Вовед во SDI© методологијата
7. Претставување на SDI© триаголникот
8. Применана SDI© за справување во различни ситуации и со „незгодни“ луѓе
9. Конфликтни фази; Дискусија: Препознавање на боите и пренагласеност
10. Успешна продажба на консултантски услуги: Како да постапите со незгодните клиенти во процесот на продажба и постпродажба
11. Сумирање на обуката и евалуација

Тек и заклучоциодобуката:

Обуката помина во исклучително позитивна атмосфера, нагласен интерес за следење на содржините за кои несомнено учесниците сметаа дека се соодветно избрани и од голема важност за нив како консултанти и за понатамошниот нивен ангажман. Како резултат на тоа учесниците покажаа особено голема интерактивност и преку дискусија и споделување на сопствените искуства и предизвици дополнително придонесоа за квалитетот и релевантноста на обуката.

1.10 Организирање на обуки за малите и средните претпријатија

Агенцијата за поддршка на претприемништвото на Република Македонија (АППРМ) постапи согласно заклучоците од 93 седница на Владата одржана на 30.10.2012 и достави до Владата “Информација за организација на обука за маркетинг на извоз, софтвер со отворен код и софтверско инженерство“, како и дополнително на истата со информации за бројот на опфатени субјекти и начинот на нивниот избор. Врз основ на горе наведените документи до Агенцијата е проследен извадок од нацрт – записникот од сто и шестата седница на Владата на Република Македонија одржана на 18.12.2012, со кој се задолжува АППРМ во соработка со АСИПИРМ да ја реализира обуката до 30.03.2013 и да ја информира Владата за спроведувањето на истата до 15.04.2013.

Согласно горе наведеното, АППРМ во својство на одговорно лице за реализација на обуката ги изврши сите подготвителни активности за успешна реализација на истата. За таа цел беше реализирана средба со АСИПИРМ со цел меѓусебна координација во извршувањето на подготвителните активности. Со поддршка на УСАИД Проектот за унапредување на инвестирањето и извозот беа обезбедени релевантни експерти кои ги презентираа темите кои се однесуваат на маркетинг на извоз. Исто така, во соработка со Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство беше обезбеден експерт кој ја презентираше темата за софтвер со отворен код и софтверско инженерство. Анимирањето на соодветна целна група - претпријатија за кои излезот на странски пазари претставува сегашна или идна деловна активност, АППРМ и АСИПИРМ покрај сопствените бази на податоци се обрати и до Стопанските Комори со цел да го информираат своето членство.

Обуката ““Маркетинг на извоз, софтвер со отворен код и софтверско инженерство - пат кон подобра извозна конкурентност на МСП“, беше реализирана на 28 март 2013 година, во просториите на Машински Факултет Скопје, со присутност на 20 учесници од различна секторска припадност, како храна, вино, метална индустрија, трговија.

Обуката ја образложи практичната примена на маркетинг алатките (прашањата на истражување на пазарот, маркетинг план за извоз, канали на дистрибуција, извозни цени, извозни договори и извозна промоција) кои придонесуваат за ефективен извоз. Во корелација со оваа тема беа презентирани и бенефиции од софтверите со отворен код за МСП и како тој ќе му помогне на бизнисот, со софистицирани а сепак бесплатни софтверски апликации со широк спектар намени за да постигнат повисока конкурентноста на пазарот.

Согласно евалуационите листи на учесниците високо е оценета корисноста на обуката, содржината, методологијата и организацијата на истата. Воедно истакната е и потребата од натамошно едуцирање во областа со повисока секторска компактноста на таргет групите и таргетираните странски пазари.

Агенцијата за поддршка на претприемништвото на РМ, исто така, во соработка со Бизнис конфедерација на Македонија, организираа 5 пет обуки за мали и средни претпријатија на теми: “Едукативни практики за подобрување на конкурентноста и продуктивноста,“ која се одржа на 20ти мај 2013 година во Прилеп во ресторанот „Екскалибур“. За обуката интерес изјавија 30-тина мали и средни претпријатија од регионот, локалните консултанти кои се занимаваат со развоја на МСП како и претставници на Бизнис конфедерација на Македонија.

Втората обука се одржа на 26ти мај во Хотел “Сонце“ во Прилеп на тема “Најиновативните претприемачи во Македонија и Европа нудат решенија за социјалните и економските проблеми“ на обуката присуствуваа 30-тина претставници од претпријатијата во општина Прилеп како и претставници на Бизнис старт ап центарот и Бизнис конфедерација на Македонија.

Третата обука беше на тема “Бизнис ангелите како алтернативен извор на финансирање,“ која се одржа во хотел Епинал во Битола на 31ви мај. На обуката имаше претставници од Македонската банка за поддршка на развојот кој ги пренесоа досегашните искуства со Бизнис ангелите од Македонија и регионот. На обуката присуствуваа 30-тина претпријатија од Битола и околните општини како и претставници од Фондација за развој на МСП Битола.

Четвртата обука се одржа на 10ти јуни во Хотел Силекс во Охрид на тема “Поддршка за зголемување на конкурентноста на претпријатијата и подобрување на извозот,“. На обуката присуствуваа 30тина сопственици и менаџери на фирми, претставници од локалната власт, локални консултанти како и претставници од АППРМ и Бизнис конфедерација на Македонија.

Петата обука се одржа во Скопје на 14ти јуни во хотел Бест Вестерн. Темата на обуката беше “Едукативни практики за подобрување на конкурентноста и продуктивноста,“. На обуката беа присутни повеќе од 30 мали и средни претпријатија. Како гости на обуката присуствуваа професори кои го предаваат предметот Претприемништво и конкурентност кои ги претставија нивните гледишта за подобрување на конкурентноста на претпријатијата во Македонија. Исто така на настанот присуствува претставници неколку невладини организации од Скопје како и претставници на АППРМ и Бизнис конфедерацијата на Македонија.

Организирање на локални семинари за иновации и претприемништво

Согласно барање и одобрение за пренамена на овие средства во висина од 120.000,00 денари, **точката е избришана** и средствата се пренасочени во точката – Кофинансирање на донаторски проекти.

Промотивни активности (саеми, деловни партнерства)

Согласно барање и одобрение за пренамена на овие средства во висина од 150.000,00 денари, **точката е избришана** и средствата се пренасочени во точката – Кофинансирање на донаторски проекти.

1.11 Организирање на обука за наставници/професори кои го предаваат предметот претприемништво и бизнис

Во периодот од 01.09.2013 година до 20.10.2013 година, Националниот центар за развој на иновации и претприемачко учење, кој беше одбран од страна на АППРМ, организираше обука за наставници и професори кои го предаваат предметот претприемништво и бизнис во средните гимназиски/уметнички и средни стручни училишта, како и на државните факултети. Обуката се организираше на 16.10.2013 година на Машинскиот факултет во Скопје. Настанот беше отворен од страна на Министерот за образование и наука на Република Македонија г-дин Спиро Ристовски и деканот на факултетот г-дин Атанас Кочов. За обуката на наставниците беше поканет и предавач од Велика Британија, Проф. Енди Пенелуна кој работи како редовен професор на Сванси Метрополитан Универзитетот, кој е еден од водечките во Белика Британија за промоција и развој на претприемништвото. Професорот ги претстави искуствата од неговата земја како и најдобрите примери од развиените земји од Европската Унија. Покрај излагањето на професорот од Велика Британија, свое излагање имаше и Проф. Радмил Поленаковиќ кој ги презентираше насоките и идните планови на Владата за воведување на претприемништвото во образовните институции во Република Македонија.

Обука за регионални центри

Согласно барање и одобрение за пренамена на овие средства во висина од 300.000,00 денари, **точката е избришана** и средствата се пренасочени во точката – Кофинансирање на донаторски проекти.

1.12 Организирање на обука за студенти за подготовка на апликации за конкурирање за работа

Националниот центар за развој на иновации и претприемачко учење, кој беше одбран од страна на АППРМ, во соработка со Бирото за развој на образованието и кампусот на технички факултети на УКИМ организираше и две обуки на тема Подготовка на апликации за конкурирање при работа. За време на обуката присутните научија како се подготвува мотивациско писмо, како се подготвува резиме на англиски и македонски, се прикажаа видовите на урнеци кои постојат како и што информации треба да содржат истите. На овие обуки присустваа околу 170 млади луѓе.

1.13 Организирање на обука за подготовка на проектни апликации

Обуката на тема Подготовка на проектни апликации се реализираше во соработка со БАСМЕ Консалтинг и Тренинг доо Скопје, во период од 28-29 ноември 2013 година. Обуката ја реализираа: Бети Деловска – Проект-менаџер и бизнис консултант, со долгогодишно искуство во спроведување на обуки, управување со проекти и поддршка на компании, граѓански организации и јавни установи во градење на капацитетите за поефикасно и поефективно работење и Елена Готовска – Искусна во подготовка, раководење и реализација на проекти и реализација на обуки за компании, невладин и јавен сектор.

Учесници

Целна група на обуката беа вработени кои имаат претходно искуство во подготовка на проектни апликации и во реализација на проекти. Обуката ја посетија 20 учесници.

Теми опфатени со обуката

Обуката беше дизајнирана согласно правилата и усвоената методологија на ЕУ за раководење со проектен циклус, дефинирана со Упатството за раководење со проектен циклус, и прилагодена преку практична работа и примери, за учесниците полесно да може да ја разберат и применат истата во нивната работа. Воедно, беа разменети искуства и направена споредба со принципите на подготовка и раководење со проекти и на други меѓународни организации – потенцијални донатори или финансиери во Република Македонија.

Преку дводневната обука, беа обработени следните теми:

- √ Идентификација и развој на проектна идеја,
- √ Подготовка на предлог проект,
- √ Подготовка на буџет за проект, и
- √ Оценка на предлог-проектот.

Препораки и забелешки

Обуката беше одлично прифатена од страна на учесниците бидејќи имаа можност, преку интерактивниот пристап што се нудеше, да разменат искуства и знаења за најновите измени и барања кои се актуелни при аплицирање и реализација на проекти.

Нивото на предзнаења и запознаеност со темата, како и практичното искуство кај учесниците беше различно, што во прв момент се чинеше дека го усложни работењето, но подоцна се покажа како ефективно во делот на размена на искуства и евентуално поврзување и соработка помеѓу присутните.

Според тоа, како тренери можеме да оцениме дека обуката беше успешна и дека ја постигна примарната цел, унапредувања на знаењата на учесниците и зголемување на можностите за нивен проактивен настап при управување со проекти.

Општо, учесниците би ги оцениле како заинтересирани и високо мотивирани за да ги подобрат своите знаења и вештини, не само на оваа, туку и на сродни теми во делот на мониторинг и евалуација на проекти.

1.14 Кофинансирање на донаторски проекти

Во рамките на оваа активност беа кофинансирани активности во рамките на проектот VIBE - Venture Initiative in the Balkan Europe и проектот Градење на капацитетите за создавање економија базирана на знаење.

2. Активности на АППРМ кои не се опфатени со Програмата 2013

2.1 Активни политики за вработување за 2013 година

Во 2012 година беше успешно реализиран проектот на Владата на РМ - поддршка за самовработување со грант. Во таа смисла, во текот на месеците јануари и февруари 2013 година, за овој проект беше подготвен Извештај за реализираните активности кои се однесуваа на обврските на АППРМ во проектот.

Како резултат на успешно применетите активни програми и мерки за вработување во 2012 година, Владата на РМ за 2013 година во Оперативниот план предвиде реализација на активните мерки на пазарот на трудот (АМПТ), што треба да ги реализира Министерството за труд и социјална политика, Агенцијата за вработување на РМ и Агенцијата за поддршка на претприемништвото на РМ.

АППРМ зеде активно учество во изработката на Оперативниот план за вработување во делот на самовработувањето, односно реализација на советувања и изработка на одржлив бизнис план.

2.1.1 Програма за самовработување со грант

Целта на програмата е намалување на невработеноста преку започнување на нови бизниси. Непосредна цел е да се создадат 930 самовработувања.

Програмата се реализира преку обука на заинтересирани невработени лица за осознавање на претприемништвото, изготвување на солидни и одржливи бизнис планови, помош при регистрација на сопствен бизнис и субвенција за започнување на бизнисот.

Со оваа програма ќе се опфатат нови категории на апликанти со поголемо фокусирање на ефикасноста на поддршката во промовирањето на претприемништвото. Согласно „Програмата за Самовработување 2013“ во текот на оваа година треба да бидат подржани 930 евидентирани невработени лица, за неколку целни групи, односно:

За учество во горенаведените програми/мерки, можат да се пријавуваат само евидентирани невработени лица во АВРМ. Согласно препораките во ОП 2013, за да се обезбеди поголема одржливост и ефикасност на активните програми за вработување, невработените лица се групирани на следниов начин:

За програмите Самовработување и Финансиска поддршка на правни субјекти за отворање на нови работни места, кои треба да обезбедат одржлив раст најсоодветни целни групи се:

- долгорочно невработени (над 1 година евидентирани во АВРМ),
- поранешни вработени лица во дејноста на енергетиката на кои работниот однос им престанал поради деловни причини,
- професионални војници на кои им престанала службата во АРМ,
- млади лица до 29 годишна возраст,
- лица на возраст од 30-49 години,
- корисници на паричен надоместок по основа на невработеност.

Проектот е дел од Оперативниот план на Министерството за труд и социјална политика, а активни учесници и партнери во проектот се: УНДП, АВРМ и АППРМ.

Проектот се реализира во два циклуса во секој по четири фази:

- I. Јавен оглас, пријавување, аплицирање и селекција на учесници;
- II. Обука за деловно планирање и управување, развој на бизнис планови, селекција на најдобрите бизнис планови;
- III. Регистрација на фирма, самовработување и потпишување на договор за грант и
- IV. Набавка на опрема и/или материјали.

Прва фаза

Оваа фаза ги опфати следните чекори:

- а) Изготвување на Оперативни упатства,
- б) Известување на јавноста – Јавен оглас,
- в) Информирање на кандидатите за правата и обврските за мерката, потпишување на изјава за согласност, како и пополнување апликациони формулари – Пријава
- г) Регистрација на апликантите во центрите за вработување и прва селекција според целни групи врз основа на тестирање, односно одговарање на прашалник.

Втора фаза

Првиот дел од оваа фаза беше реализација на петдневна обука за деловно планирање и управување предвидена да се изведе со 1200 кандидати и едnodневна обука за самостојна изработка на бизнис план за 400 кандидати.

Целта беше развој, осмислување и спроведување обука за самовработување и формирање нови фирми, наменета за подобрена подготвеност за работа преку градење индивидуални капацитети за претприемништво.

Петдневната обука, во двата циклуса, ја завршија вкупно 1220 кандидати кои беа рангирани од страна на селекциона комисија, додека едnodневната обука за

самостојна изработка на бизнис план, која беше реализирана од страна на регионалните центри, а управувана од АППРМ, ја завршија 392 кандидата.

Вториот дел од оваа фаза беше изработка на 750 одржливи бизнис планови во два циклуса. Реализацијата на првиот циклус што подразбира изработка на 452 одржливи бизнис планови за невработените лица се реализираше во месец јуни, а од вториот циклус во месец јули. Средбите беа организирани од страна на АППРМ при што беа пријавени и одбрани 93 советници од Каталогот на советници при АППРМ за изработка на бизнис плановите. Овие средби имаа за цел невработените лица на транспарентен начин да одберат консултант со чија помош ќе биде изработен одржлив бизнис план врз основа на идејата на кандидатите.

Како административна поддршка на проектот за реализација на првиот и вториот циклус беа вклучени ОДП од Скопје, Охрид, Куманово, Велес, Битола, Тетово и Струмица.

Средбите беа реализирани во Центрите за вработување и резултатите се прикажани во следната табела:

ЦИКЛУС I	Време на реализација	Место	Број на издадени ваучери	Број на изработен и БП	Број на ангажирани консултанти
Прва фаза	5, 6 и 7 јуни	Битола, Валандово, Гевгелија, Дебар, Демир Хисар, Кавадарци, Кичево, Кратово, Крива Паланка, Македонски Брод, Неготино, Пробиштип, Радовиш, Ресен, Свети Николе, Скопје, Струмица и Тетово	253	253	88
Втора фаза	13-14 јуни	Берово, Велес, Винаца, Гостивар, Делчево, Кочани, Крушево, Куманово, Охрид, Прилеп, Струга и Штип	190	190	88
Циклус II	22, 23 и 24 Јули	Битола, Ресен, Прилеп, Крушево, Демир Хисар, Кратово, Крива Паланка, Куманово, Пробиштип, Свети Николе, Дебар, Кичево, Македонски Брод, Охрид, Струга, Скопје, Берово, Делчево, Кочани, Винаца, Гевгелија, Валандово, Радовиш, Штип, Струмица, Гостивар, Тетово, Велес, Неготино и Неготино	307	307	81
ВКУПНО			750	750	93

За изработка на предвидените 750 бизнис плана советниците беа потрошени вкупно 8.250 советнички часа, односно по 11 часа за еден бизнис план.

Од вкупно изготвените 750 бизнис планови, експертска комисија составена од банкарски експерти и претставник од АППРМ, според однапред утврдени критериуми од страна на Проектниот одбор, изврши рангирање и најдобрите бизнис

планови беа упатени во следната фаза, односно регистрација на претпријатието и реализација на грант за набавка на опрема.

Третата фаза која е во надлежност на УНДП и АВРМ ги опфаќа регистрација на фирма, самовработување и потпишување на договор за грант

Оваа фаза е реализирана во текот на месец август 2013 година.

Четвртата фаза која е во надлежност на УНДП опфаќа:

- Набавка на опрема / репроматеријали,

Оваа фаза е реализирана во период од септември до декември 2013 година.

Финансиските импликации за проектот самовработување, во фазата на изработка на одржлив бизнис план, односно за изработка на 750 бизнис планови од овластени консултанти во програмата на ваучерско советување, како и за реализирана еднодневна обука се како што следи:

Изработка на БП	Број на БП	Износ (денари)	Вкупно (денари)
Циклус 1	443	11.600,00	5.138.800,00
Циклус 2	307	11.600,00	3.561.600,00
1. ВКУПНО	750	11.600,00	8.700.000,00
Обука за самостојна изработка на БП	Број на кандидати	Износ (денари)	Вкупно (денари)
Циклус 1	226	1.600,00	361.600,00
Циклус 2	166	1.600,00	265.600,00
2. ВКУПНО	392	1.600,00	627.200,00
3. СЕ ВКУПНО (1+2)			9.327.200,00

Во текот на извештајниот период АППРМ, како партнер во проектот, зеде активно учество во реализацијата на Оперативните насоки за спроведување на проектот, односно:

- Учество во подготовка на концептот на предлог проектот,
- Учество во подготовка на оперативните насоки, особено во делот на активностите на АППРМ, со детален опис на активностите и задолженијата на вклучените партнери од страна на АППРМ, односно организациите за деловна поддршка.
- Учество во работните групи за реализација на оваа активна мерка, односно селекција на невработени лица од предвидените целни групи.
- Потпишување на меморандум за соработка помеѓу УНДП и АППРМ за реализација на фазата – организација и советување за изработка на бизнис планови за невработени лица,
- Потпишани се Договори со 7 (седум) ОДП за реализација на оваа фаза од програмата Самовработување со грант.

За време на реализација на двата циклуса од оваа реализирани се следните активности:

- Селектирани се дополнителни консултанти за изработка на Бизнес план и ажуриран е прегледот на овластени консултанти,
- Направен е преглед на консултанти овластени за изработка на Бизнес план и истиот е објавен на веб страницата на АППРМ, во делот на ваучерско советување, Каталог на консултанти - <http://www.apprm.gov.mk/katalog.asp>
- Изработени се Работни планови за двата циклуса по кои треба да се одвиваат средбите помеѓу консултантите и клиентите,
- Изработени се планови за работа на фазата за изработка на Бизнес плановите во првиот и вториот циклус,
- На веб страницата на АППРМ објавен е распоредот на средбите помеѓу консултантите и клиентите во првиот (фаза 1 и 2) и вториот циклус, со можност сите овластени консултанти од базата на АППРМ, квалификувани и овластени за изработка на бизнис план, да се вклучат во проектот “Промовирање на одржливи вработувања“ со изработка на Бизнес план за невработените лица,
- Според интересите и можностите на консултантите, како и потребите на АППРМ за задоволување на локалниот/ регионалниот принцип на застапеност на консултанти, направен е преглед на пријавени консултанти по Центри за вработување,
- Изработена е листа на поврзувања помеѓу невработените лица селектирани од страна на Селекционата комисија и пријавените, односно одбраните советниците од Каталогот на АППРМ. Листата содржи точно место, ден и час на средбите кои треба да се одвиваат во центрите за вработување во рамки на првиот циклус од проектот “Промовирање на одржливи вработувања II”. Средбите во првата фаза беа закажани за 5. 6, 7, 13 и 14 јуни и сите 750 кандидати беа повикани од страна на соодветните центри за вработување каде беа предвидени средбите за одржување.
- Известени се Регионалните центри и сите консултанти вклучени во проектот за точниот износ на средствата од грантот во висина од 185.000,00 денари со вклучен ДДВ, односно за можната набавка на основни средства, опрема и репроматеријали,
- Предвидените средби помеѓу консултантите и невработените лица беа одржани во простории на секој центар за вработување согласно направениот план,
- Од страна на Регионалните центри примени се сите клиенти кои, од оправдани причини, не беа во можност да се појават на закажаните средби со консултантите како би избрале консултант и подигнале ваучер,
- Заклучно со 05.08.2013 година, во двете фази, од страна на седум регионални центри беа издадени **750 ваучери** за изработка на бизнис

план на исто толку невработени лица од листата на невработени лица кои ја имаат поминато обуката “Од идеја до бизнис”,

- Бројот на издадените ваучери, во име и за сметка на АППРМ, по Регионални центри е као следи:
 - Регионален центар Струмица - издадени 136 ваучери,
 - Регионалниот центар Охрид - издадени 103 ваучери,
 - Регионалниот центар Куманово - издадени 104 ваучери,
 - Регионалниот центар Битола - издадени 117 ваучери,
 - Регионалниот центар Велес - издадени 59 ваучери,
 - Регионалниот центар Скопје - издадени 133 ваучери,
 - Регионалниот центар Тетово - издадени 98 ваучери.
- Од вкупниот број од 174 консултанти, овластени за изработка на Бизнис план од страна на АППРМ, изработен е список на 93 консултанти вклучени во проектот и број на клиенти превземени за изработка на Бизнис план од секој консултант поединечно,
- Известени се сите 93 консултанти вклучени во проектот “Промовирање на одржливи вработувања II“, за начинот и постапката на фактурирање согласно Прирачникот на процедурите за спроведување на програмата на ваучерско советување, како и можноста и начинот за повраќај на ДДВ,
- Од извештаите на консултантите кои ги доставуваат до АППРМ, може да се заклучи дека најголем број од нив оствариле минимум по една средба со клиентите која се одржала кај клиентот, и просечно секој консултант имал дополнително уште две средби со клиентите кој се одржале во простории на консултантот или регионалните центри,
- Организирана е достава до АППРМ, во електронска и печатена форма на сите 750 Бизнис планови изработени од страна на овластените консултанти и истите бизнис планови доставени се во УНДП,
- Ажуриран е списокот на клиенти кои се откажале во овие циклуси и тоа: веднаш или во фазата на изработка на Бизнис планот:

Конечни резултати од двата циклуса:

Изработка на бизнис планови

- √ Предвидена изработка на 750 бизнис планови,
- √ Изработени и доставени до УНДП - 750 бизнис планови,

Еднодневна обука за самостојна изработка на бизнис план

- √ Планирана обука за изработка на бизнис план за 400 кандидати,
- √ Реализирана обука за 392 кандидати.

2.1.2 Поддршка за самовработување со кредитирање

Проектот за Самовработување со кредитирање е под водство на Агенцијата за вработување на РМ (АВРМ), а АППРМ е партнер во проектот. Проектот за АППРМ нема финансиски импликации.

Во извештајниот период АППРМ зеде активно учество во реализацијата на следните активности:

- Оценување на мини бизнис планови во делот на критериумите за кое е надлежна АППРМ, односно:
 - во текот на месец јануари оценети се 120 мини бизнис планови од клиенти од 2012 година,
 - во период март - декември 2013 година, согласно оперативните насоки, од страна на АППРМ беа оценети и рангирани 720 мини бизнис планови од осум циклуси.
- Учество во работата на Централната Комисија на овој проект,
- Учество во работата на Управниот одбор на овој проект.

2.2. TEMPUS-DOCSMES

I Агенцијата учествувавше на **Настаните за дисеминација** на резултатите и организирање на учество на релевантни компании кои со својата компетентност можат да дадат квалитативен придонес во однос на:

- утврдувањето на теми за докторски елаборати кои релно ги отсликуваат конкретни потребите од научно истражувачки активности во стопанството
- изборот на најсоодветни методолошки постапки/процедури со кои истото би дало точни и научно поткрепени резултати, како основа за изведување на заклучоци за предлог мерки и инструменти за решавање на состојбите.

II Агенцијата тековно ги следеше и соодветно ги информираше малите и средните претпријатија за сите други активности на проектот:

- На веб страната на Агенцијата беше поставена информацијата за одржување на **Првата конференција за современите истражувачки методи по економија, менаџмент и бизнис**, кој се одржа на 18 Мај 2013 год во Битола,
- Информацијата беше доставена и по електронска пошта на компании од базата на податоци на АППРМ.

Проектот ДОКМЕС ТЕМПУС, веќе се наоѓа во завршна фаза на своето функционирање, а добиеното проширување на рокот за завршување на Проектот од дополнителни 9 месеци е наменето повеќе за затварање на административно-техничките прашања врзани за реализацијата на истиот.

Во прилог на тоа, во овој извештаен период се реализираа неколку работни средби на партнерите кои во него имаат функционално различни позиции во однос на придонесот и обврските, но со иста цел - активно следење на квалитетот на реализација на активностите и на програмата на Докторските студии.

Резултатите од функционирањето на проектот, кои редовно се следат преку телото за комуникација помеѓу партнерите, беше цел на работната средба во Ница, Франција **07-10 Јули 2013**.

На истата беа предложени и калификувани идеи и препораки кои треба да бидат операционализирани веќе во третиот циклус на Докторски студии.

Дополнително, на средбата во Ница партнерите на проектот, а особено претставниците на деловниот сектор, имаа исклучителна можност да ги посетат и непосредно да разговараат со вработените на Истражувачкиот и Лабараторски Центар GREDEG Sophia Antipolis во Антиб, како и во регионалниот Start Up Incubator за регионот на Азурниот Брег - BIC Metropole Nice Cote d'Azur. Реализираните среби беа искористени институциите непострено да се запознаат со мерките на Регионот на Азурниот Брег за поддршка на малите и средни компании, со акцент на новите бизниси, а особено оние со нагласен научно истражувачки и иновативен пристап. Посетата беше искристена и како особено корисен момент за размена на контакти и предлози за идна соработка, особено на проекти од заеднички интерес, финасирани од страна на Програмите на ЕУ.

III Во текот на **октомври 2013** година, претставници на АППРМ и УКЛО Прилеп реализираа средба на која беше разговарано, освен за тековни прашања во врска со функционирањето на проектот, (буџет, тековно оперативно и финасиско известување за активностите) исто така и за можност за проширување на соработката меѓу АППРМ и Економскиот Факултет во Прилеп. Имено беше разгледана можноста за *доквалификација и специјализација на дел од вработените на Агенцијата на факултетот*, како и соработка на други полиња од заеднички интерес - конкретно со Центарот за истажување и Центарот за континуирано професионално усовршување.

Наведените детали треба да станат дел од текстот на Меморандумот за соработка кој Агенцијата и Факултетот планираат да го потпишат во наредниот период. Истиот ќе претставува не само континуитет од придобивките иницирани во проектот ДОКМЕС, туку и како ќе претставува и дел од редовното работење на двете институции во иднина.

2.3. Проект “New mentor”

Согласно работната програма на проектот, во првата половина на 2013та година реализирани се следните активности:

- Мониторинг и поддршка на менторските релации: континуирано следење на менторските релации под надлежност на АППРМ преку одржување на редовни месечни средби со менторските парови и следење на целите поставени во индивидуалните Планови за развој на менторираните жени претприемачи.

Главни излез: Извештаи од месечните средби, 2 квартални извештаи за постигнатиот напредок во менторските релации

- Евалуација на мрежата и менторските релации: придонес кон дефинирање и имплементација на методологијата за евалуација на перформансата на мрежата и постигнатите резултати во рамки на воспоставените менторски релации.

Главни излез: Акциски план за унапредување на мрежата, КИП алатка (дефинирање и мерење на клучни показатели на перформанса – КИП), публикација – Прирачник за градење на успешни менторски релации

- Тренинг настани: согласно резултатите од првата евалуација на мрежата (2012) организирани се 2 тренинг настани за менторираните жени претприемачи на тема Стратегиски менаџмент и планирање (16 Мај 2013), и Финансиски менаџмент (23 Мај 2013)
- Останати промотивни активности: започната подготовка за финална конференција на проектот (планирана за јули 2013та година) како и изработка на брошура на проектот.

Заради зголемена одржливост, проектот new-Mentor во првиот квартал од годината се приклучи кон иницијативата за градење на Платформа на женското претприемништво во Република Македонија, како и кон Интернационалната конференција за женско претприемништво што ќе се одржи во септември во Ниш, Република Србија.

2.4. Механизам за забрзување на иновации во Југоисточна Европа (ФИННО)

Проектот Механизам за забрзување на иновации во Југоисточна Европа (ФИННО) финансиран од страна на програма за ЈИЕ на ЕУ, во периодот јануари – јуни 2013 година продолжи со реализација на активности за успешна имплементација на проектот. Во рамките на активностите беа реализирани 2 средби со партнерите од кои едната беше реализирана на 15 и 16 јануари во Тирана Албанија и другата на 13 и 14 јуни во Љубљана, Словенија, каде се договорија идните чекори за реализација на активностите зададени во проектот.

Изработка на анализа за политиките и стратегиите поврзани со иновации и истражување во Р. Македонија. За изработка на оваа анализа беа ангажирани експерти кои имаат познавање од областа на истражување и иновации.

Во рамките на активноста - Анализа за само оценување на иновациите во приватниот сектор се изработи прашалник во соработка со другите партнери од регионот кој учествуваат во проект. Прашалникот во текот на наредниот период ќе биде доставен до 200 мали и средни претпријатија во Република Македонија се со цел да се испита свеста на претприемачите за инвестирањето во иновациите, нивните инвестиции во иновациите, истражувањето, развојот и знаењето како да се согледа во кој сектор има најмногу вложувања во овој дел.

По завршување на анкетата резултатите од истата ќе бидат споредени со резултатите од анкетите на партнерите од Југоисточна Европа со што треба да се воочат разликите на повеќе нивоа.

По завршувањето на оваа активност ќе се изработи извештај со препораки за секоја земја одделно како и за целиот регион од Југоисточна Европа.

2.5 VIBE (Venture Initiative in the Balkan Europe)

Во рамките на ВИБЕ проектот се превземаа тековни активности како презентација пред фирми и ажурирање на информации на интернет страните

Во Ноември се одржа Balkan Venture Forum во Тирана во кооргинација на ВИБЕ каде учествуваа и фирми од Македонија анимирани од АППРМ и од Балкан Унлимитед како партнери во ВИБЕ.

Една од фирмите кои беа представени на овој форум за поврзување со странски инвеститори беше и iVote која е од областа на информатичката индустрија.

Со своите иновативни софтверски решенија се наметна пред другите и победи на овој форум по што бесплатн учествување и на друг форум во Германија со големи изгледи да привлече странски инвеститори.

Во склопот на настанот во Тирана се одржа и состанок на членките на ВИБЕ на кој учествуваше директорот на АППРМ. Во овој период немаше никакви дополнителни финансиски импликации.

2.6. Семинари, обуки, тренинзи

2.6.1 На 10 и 11 Мај 2013 година во Скопје, во организација на Министерството за информатичко општество и администрација беше реализирана обука за државни службеници на тема “Проценка на Влијанието на Регулативата“, на која учествуваа двајца претставници од АППРМ. Обуката овозможи учесниците да се стекнат со разбирање на важноста од процесите на примена на Проценката на влијанието на регулативата во носењето на законите и оценката на придобивките од тие закони.

2.6.2 Агенцијата за поддршка на претприемништвото на Република Македонија во соработка со Агенцијата за странски инвестиции и промоција на извозот на Република Македонија, Проектот на УСАИД за унапредување на инвестирањето и извозот и Националниот Совет за Претприемништво и Конкурентност реализира 2 работилници на тема: **“Обука за Извозна едукација -Учиме извоз и презентација на Е-владини решенија“**. На обуките беа образложени практичните примени на маркетинг алатките (прашањата на истражување на пазарот, оценката на извозниот потенцијал и подготвеноста на компаниите за извоз, извозното маркетиншко истражување и извозен бизнис план, како и каналите на дистрибуција, извозни понуди, извозни цени и извозни договори) кои придонесуваат за ефективен извоз на компаниите. Дополнителна вредност на обуката е што истата е тематски дефинирана согласно методологијата развиена од страна на УСАИД Проектот за унапредување на инвестирањето и извозот.

Воедно на двата настани беа презентирани и **веб портали** кои на компаниите им нудат информации, можности за нови бизниси и учество во креирањето на економските политики:

Конкурентност.МК (www.konkurentnost.mk) – веб портал за информирање на деловните субјекти за мерките за поддршка на конкурентноста.

- **Веб портал на Единствениот национален електронски регистар на прописи ЕНЕР** (www.ener.gov.mk) – Веб портал за вклучување на бизнис секторот во креирање на подобри закони.

- **Веб портал за извозници (www.investinmacedonia.com/node/53)** – Веб портал за поддршка и олеснување на извозните активности.

Обуките се одржаа во Прилеп на 30 Мај 2013 година со присутност од 23 учесници (реализацијата на истата беше поддржана и од Бизнес Конфедерацијата на Македонија) и Куманово на 5 Јуни 2013 година со присутност од 20 учесници.

2.6.3 Агенцијата за поддршка на претприемништвото на Република Македонија во соработка со Катедрата на УНЕСКО при Високата школа за новинарство и за односи со јавноста, во рамки на проектот „Мерење на економскиот придонес на аудиовизуелните индустрии во Република Македонија“, учествуваше на Конференцијата на тема „Аудиовизуелните индустрии, одржливиот развој и културната разноликост“, која се одржа на 27 септември 2013 година во Скопје и на Работилницата на тема „Аудиовизуелните индустрии во Македонија - насоки за развој на нови политики“ која се одржа на 18/19 октомври 2013 година во Маврово. Од Работилницата произлегоа заклучоци и последователно оперативен план на активности во чии рамки се утврдени и можностите за соработка со МСП од областа на аудиовизуелните индустрии. Воедно, Агенцијата покренa иницијатива и во процес на реализација е потпишување на Меморандум за разбирање со Високата школа за новинарство и за односи со јавноста, во кој ќе бидат определени конкретни области на соработка со цел поддршка на развојот на аудиовизуелните/креативни индустрии во Македонија.

2.6.4 Агенцијата за поддршка на претприемништвото на Република Македонија во соработка со Проектот на УСАИД – ИДЕАС, на 5-ти декември 2013 година во Скопје реализираа работилница на тема „**Извозниот маркетинг и социјалните медиуми**“. Работилницата „Извозен маркетинг и социјалните медиуми“ беше една од најпосетените што само по себе укажува дека малите и средни компании ја препознаваат важноста и придобивките од познавањето и употребата на социјалните медиуми, генерално, но и можностите за спроведување на ефективна извозната промоција, особно преку користење на мрежите Фејсбук, Твитер, бизнис блогот и др.

Семинарот ја покажа својата тематска релевантност преку посетеноста на семинарот од вкупно 28 посетители кои со особено внимание ги проследија содржините кои беа разработени. Евалуацијата на семинарот само ја потврди оваа генерална констатација преку високите оценки кои ги дадоа за темата и методологијата на релизација на семинарот, но и за содржината на одделните сегменти кои беа опфатени и секако за целокупната организацијата на настанот.

Особена важност имаат констатациите и пораките кои посетителите ги изразуваат во евалуационите листови, а се однесуваат на потребата оваа тема да се разработи подетално преку посебни работилници кои се однесуваат на одделни индустрии, следење на развојот и растот на употребата на социјалните медиуми од страна на компаниите со соодветно проширување на темите, а особено со разработка на конкретни практични примери и добри практики. Тие ја нагласуваат потребата овие релативно нови алатки за извозна промоција и во иднина да се третираат и

промовираат, како и потребата истите да бидат искористени не само како можност за поблизок контакт со деловни партнери и потрошувачи или клиенти, туку и како можност да се оствари поблиска поврзаност и взаемна информираност за мерките и програмите кои им стојат на располагање од страна на институциите кои работат на поддршка и развој на малите и средни компании.

2.7 Друго

2.7.1 Извештај за НПАА Поглавје 20 - Претпријатија и индустриска политика

АППРМ е член во работната група за поглавје 20 Претпријатија и индустриска политика – Национална Програма за усвојување на правото на Европската Унија (НПАА), во чии рамки се врши редовно одржување на состаноци и подготовка на извештаи за прогресот во областа на поддршката на МСП. Во извештајниот период подготвени се 4 тромесечни извештаи за прогресот на реализацијата активностите на АППРМ за 2013 година. Овие податоци се вградени во тримесечните извештаи за придонесот на Република Македонија и остварениот напредок и се доставуваат до Европската Комисија и Собранието на Република Македонија. Овој документ се подготвува од страна на Секретаријатот за европски прашања при Владата на Република Македонија. Воедно, како член на работната група, АППРМ подготви и извештаи потребни за изработка на НПАА 2014-2016.

Во текот на октомври оваа година Агенцијата реализира состанок со претставнички од **Женската асоцијација за едукација и афирмација ЕДУ НИСА** кои побараа можност за соработка со Агенцијата и поддршка при нивната апликација на Проект поврзан со едукација, работно ангажирање и афирмација на жени од етнички групи кои се недоволно застапени во деловната заедница.

2.7.2 Настан: Промоција на секторски маркетинг планови за извоз на свежо овошје и зеленчук и преработки од овошје и зеленчук

Агенцијата за поддршка на претприемништвото на Република Македонија учествуваше на промоцијата на секторските маркетинг планови за извоз на свежо овошје и зеленчук и преработки од овошје и зеленчук. Промоцијата беше организирана од страна на АСИПИРМ, Проектот АгБиз на УСАИД и ЦБИ од Холандија.

3. Финансиски извештај